

De yngste barnas livsmestring i uterommet

Hvordan kan barnehagelæreren gi de yngste barna grunnlag for livsmestring gjennom gode opplevelser i uterommet?

Johan Rosten
[kandidatnummer: 25]

Bacheloroppgave
[BNBAC3900]

Trondheim, April 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
1.1 Oppgavens innhold.....	3
2. Teori	3
2.1 Tilstedeværende voksne.....	3
2.2 De yngste barnas trygghet for mestring	4
2.3 Affordances i uterommet	5
2.4 De yngste barnas livsmestring.....	6
3. Metode.....	8
3.1 Valg av metode.....	8
3.2 Kvalitativ Forskningsmetode	9
3.3 Intervju som metode	9
3.4 Valg av informanter	10
3.5 Gjennomføring av datainnsamling	10
3.6 Analyse av data	12
3.7 Metodekritikk	12
3.8 Etske vurderinger	13
4. Funn og drøfting	14
4.1 Voksenrollen.....	14
4.2 Uterommet.....	17
4.3 Livsmestring	19
5. Oppsummering.....	21
6. Referanseliste.....	24
7. Vedlegg.....	24
7.1 Samtykkeskjema.....	24
7.2 Intervjuguide	27

1. Innledning

I min bacheloroppgave har jeg valgt livsmestring i uterommet som tema. Livsmestring henger tett sammen med livsglede (Størksen 2018) Natur og friluftsliv og pedagogisk arbeid i uterommet har alltid vært en personlig interesse og noe jeg har mye erfaring med, noe som jeg liker å vise, og gjøre sammen med barna i barnehagen. Det er ute jeg trives mest, og det er en arena som gir meg selv livsglede, og som jeg brenner mest for. Jeg har mest erfaring med arbeid på storbarnsavdeling noe som gjør at jeg synes det er ekstra spennende å ha fokus på de yngste barna. Grunnen til at jeg har valgt å se på uteområdets betydning for barnets livsmestring, er at jeg ser mye likhetstrekk i livsmestringsbegrepet, og det å være ute i barnehagen eller på tur. Livsmestring baserer seg mye på psykisk og fysisk helse velvære, noe allsidig aktivitet i uterommet kan være med på å fremme. Samtidig er livsmestring nært forbundet med mestring, trivsel og glede, som av erfaring er noe man kan finne veldig mye av i utetiden og på turer.

I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.13) som videre vil bli nevnt som rammeplanen, står det under barnehagens verdigrunnlag om livsmestring at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, bidra til livsglede felleskap og vennskap, følelse av egenverd og bidra til mestring i et trygt og utfordrende sted som skal fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.

Livsmestring er et stort og omfattende begrep som gjør det mulig for ulike tolkinger og meninger. Samtidig er det også et relativt nytt begrep, som ble revidert inn i rammeplanen i 2017. Det er et begrep som interesserer meg i å utforske mer av. Betydningen av begrepet har vokst mer og mer fram for meg etter hvert som jeg har jobbet med oppgaven, noe som har ført til nysgjerrighet over hvordan barnehager og barnehagelærere har fått med seg og praktisert begrepet i arbeidet sitt i barnehagen. På bakgrunn av dette har jeg valgt problemstillingen:

Hvordan kan barnehagelæreren gi de yngste barna grunnlag for livsmestring gjennom gode opplevelser i uterommet?

1.1 Oppgavens innhold

I kapittel 1 har dere fått lest bakgrunn og begrunnelse for valg av tema og problemstilling, her har jeg tatt for meg personlige valg, samtidig som jeg har aktualisert tematikken ut fra Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Videre i kapittel 2, tar jeg for meg den teoretiske forankringen rundt tematikken. I forhold til oppgavens omfang, har jeg her måttet avgrenset og gjort et utvalg av temaer som jeg føler samsvarer ut ifra hva problemstillingen spør etter. Selv om jeg er klar over at det er flere temaer som inngår i problemstillingen jeg har valgt, har jeg begrenset dette til, *Tilstedeværende voksne, de yngste barnas trygghet for mestring, affordanses i uterommet, og de yngste barnas livsmestring*. I kapittel 3 går jeg inn på metoden jeg har brukt. Her begrunnes valg av metode, intervju og informanter. Samtidig ser jeg på metodekritikk og gjennomføring og analyse av datamateriale. Til slutt vil jeg også trekke frem de etiske vurderingene som ble gjort under datainnsamlingen. Videre i kapitel 4 kommer jeg til funn og drøfting. Her bruker jeg funnene fra datainnsamlingen og drøfter dette opp mot teori, som er avklart i kapittel 2. Helt til slutt i kapittel 5 kommer jeg til avslutningen der jeg foretar en oppsummering fra hele oppgaven.

2. Teori

2.1 Tilstedeværende voksne.

Buaas (2016, s.83) skriver om at det er viktig at den voksne ser barna, og evnen til å være tilstede i øyeblikket er en betingelse for å få med seg hva som egentlig foregår i et samspill. Altså å få med seg det barna gjør, opplever, erfarer og uttrykker akkurat når det skjer legger til grunn for at den voksne skal få forståelse av barnas opplevelse i øyeblikket det foregår. Jeg tolker det slik at den evnen til å være her å nå, avgjør den voksnes egne forståelse av barnas øyeblikk og opplevelse. Haugen (2018, s.79) forklarer at tilstedeværelse for de yngste handler mye om tilknytning og at den voksne må være tilstede for å gi barnet anerkjennende atferd gjennom nær og tett kontakt, blick eller ved å snakke til barnet for å trygge barnet i sine omgivelser. Her legges det vekt på at den tilstedeværende voksne er der som en trygghet for barnet, både for anerkjennelse og for å fylle behovene barnet har til sin tilknytningsperson. Dette sterke behovet barnet har for tilknytning, forklarer Haugen (2018, s.80) at vil avta etter hvert som barnet utvikler seg og blir mer trygg på seg selv og omgivelsene i barnehagen. Etter hvert som barnet utvikler seg føler det ikke det samme behovet for nærhet som det gjør i for eksempel oppstart. De yngste barnas behov er ulike

fra barn til barn. Som tilstedeværende voksen må man tilpasse seg etter enkeltbarnets behov. Noen trenger mer tid til nærhet enn andre barn og som voksen må man kjenne barnets behov for nærhet og tilknytning slik at barnet ikke blir utrygg og utilpass i barnehagen. Når tilknytningspersonen er tilstede med barnet slik at barnet føler seg trygg, åpner det mulighet for at barnet kan utfolde seg i samspill med andre barn. Öhman (2012, s.191) skriver at en av forutsetning for lek er trygghet, og at det handler om at barnet vet at den har noen som ser, bekrefter og beskytter barnet slik at den kan inngå i samspill.

Tilstedeværende voksen for de yngste forstår jeg slik at man må faktisk være tilstede der barnet er, ikke bare fysisk nærhet, men også psykisk tilstede for- og med barnet. Forsvinner man fra barnet har også barnet mistet tryggheten den trenger for å utfolde og uttrykke seg de ulike situasjonene.

I forhold til at den voksne skal lettere være tilstede med barna kan det brukes mindre grupper for å få en større tilknytning til hvert enkelt barn. Askland (2011, s.111) sier at å bruke mindre grupper etter utvikling, aktivitetsnivå og interesser er en arbeidsmetode som gjør det lettere å lytte til hverandre, og for at alle barna skal få delta. Det kan ses på som at når man har mindre barn sammen samtidig, får den voksne bedre tid til å se hvert enkelt barn. Det gjør det lettere å få med seg det barna gjør, og man kan få et bedre tilpasset pedagogisk opplegg ut ifra barnas utvikling. Askland (2011, s.124) nevner i forhold til stor eller hel gruppe at det kan være vanskelig gi hvert enkelt barn den anerkjennende kontakten som barnet har behov for, noe som kan påvirke den sosiale utviklingen, og at barnet i verste fall føler seg oversett. Det kan være vanskelig for den voksne hos de yngste barna å følge opp de barna som løper og har behov for høy aktivitet, samtidig som man må være nær de aller yngste som kanskje ikke kan gå enda. Thorbergesen (2012, s.90) nevner også fordelene med gruppeinndeling for at alle barn skal føle tilhørighet og føle å bli sett av den voksne, men at da den voksne må ha kontroll på hvilke barn man har med seg og hvilket område som skal brukes. Ved å dele gruppa kan man tilpasse slik at man får fulgt opp behovene til alle barna på hver sin arena, samtidig som at man har mulighet til å velge et egnet område for akkurat den gruppa som den voksne har ansvar for.

2.2 De yngste barnas trygghet for mestring

Mestring blir definert av Størksen (2018, s.196) på to ulike måter, både i forhold til psykologien og innen pedagogikken. Innenfor psykologien refererer hun til forskeren Richard

S. Lazarus (1991) som belyser mestring som individets tolkning av situasjonen og av egne ressurser i møte med nye hendelser. Altså måten et barn oppfatter situasjonen eller utfordringen det står ovenfor, og barnets tro på egne ferdigheter og tilgjengelige ressurser i omgivelsene, er med på å styre hvordan barnet mestrer situasjonen. Dette går ut på å tro på at man selv kan finne ut en hensiktsmessig metode for å løse en utfordring på. Innen pedagogiske sammenhenger på mestring beskriver Størksen (2018, s.196) at det omhandler at barnet har lært seg en ny ferdighet, eller har mestret en ny utfordring. Denne tilnærmingen på begrepet går ut fra at man skal tro på, og mestre nye utfordringer som for eksempel lære seg å sykle, gå eller klatre høyt i et tre. Her handler det også om barnets tro på seg selv og dens muligheter til mestre noe nytt. Det kan være å mestre å klatre opp klatrestativet som de større barna klatrer på.

Neegaard (2018, s.16) forklarer at om et barn skal slippe seg løs, utforske og teste grenser og evner er trygghet en grunnleggende faktor. Han forklarer at barna må være trygge på å bli sett, at de kan få støtte, hjelp og oppmuntring når de trenger det. I forhold til mestring vil det si at den voksne er den trygge basen barnet trenger for å teste nye utfordringer og få oppmuntring til å mestre. På samme måte hvis barnet ikke mestrer, vil den voksne være den motivatoren som gir barnet støtte og tro på at den kan prøve igjen for å til slutt mestre. Neegaard (2018, s.18) sier videre at barnet trenger konkret og direkte ros som bidrar til å hjelpe barnet å lære og å få bekreftelse på mestringen og den mestringsfølelsen barnet føler på. Det handler om å gi anerkjennelse for hva barnet har fått til, samtidig som man også skal vise barnet hva man kan forbedre. Man ønsker å skape et dynamisk syn på ferdigheter, som går ut på at barnet skal kjenne og forstå hva man har fått til, og hva som kan forbedres om man øver (Neegaard, 2018, s.18). Her er den voksne, som den trygge basen, på plass som veileder, støtte og motivator, samtidig som man gjennom dialog skaper en forståelse rundt følelsene til barnet.

2.3 Affordances i uterommet

I 1979 introduserte James Gibson teorien om affordances, som går ut på hvordan man tolker omgivelsene og hvordan man tar dem i bruk (Sandseter, 2018, s.190). Det vil si at man tolker området man ferdes i, og finner muligheter til hvordan dette kan brukes. For barna kan dette være at om de ser en bakke vil de se mulighetene for å skli, rulle eller klatre opp bakken. For de voksne i barnehagen handler dette om å se muligheter for pedagogiske

aktiviteter som kan gjøres i området barnehagen og nærmiljøet har tilby. Dette kan være for eksempel å finne gode akebakker nære barnehagen, og planlegge tur med barna der de tar med seg akebrett for å utnytte området. Sandseter (2018, s.196) forklarer videre at naturen og nærmiljøet nevnes som rike muligheter til opplevelser og utfordringer, og at det er barnehagens ansvar å ta i bruk det fysiske miljøet i og rundt barnehagen slik at barna får bevegelsesutfoldelse og utfordringer som legger til rette for læring og utvikling. Her snakkes det om barnehagens og barnehagelærerens evne til å se og ta i bruk mulighetene for et tilpasset pedagogisk opplegg for at barna skal få et rikt mangfold av opplevelser og utfordringer. Det handler om å bli kjent med, og å være kreativ når det kommer til det uterommet har å tilby, og mulighetene det har for funksjonell bruk.

I forhold til de yngste barna skriver Thorbergson (2012, s.45) at små ujevnheter i underlaget gir utfordringer som styrker balanse og kroppskontroll. Altså for de yngste er det rikt med muligheter for å utfordre de fysiske ferdighetene og motoriske mulighetene som ligger i uterommet. Små stubber, kratt og små hellinger er ulike muligheter som stimulerer de yngste barnas fysiske utvikling og læring. Thorbergson (2012, s.46) bemerker også de store forskjellene i utviklingene mellom ett og tre-åringene, noe som vil si at uterommet og det pedagogiske opplegget må dekke behovene og være tilpasset hele aldersspennet. Det handler om å bruke uterommet til flere ulike muligheter for læring og mestring tilpasset barna. Det samme når man beveger seg i nærmiljøet, kan valget av området være med på å bestemme hvilke opplevelser og utfordringer man gir barna, og for de yngste trenger man ikke den største bakken eller trærne, men man trenger et uteområde som er tilpasset ferdighetene og utviklingen til den barnegruppa man er sammen med. Sett sammen med Gibsons teori om affordances som forklart ovenfor, kan jeg se på det slik at mulighetene omgivelsene gir for bruk, er dette noe som endrer seg i takt med utviklingen. Når barna utvikler seg vil nye muligheter åpne seg for bruk, og «gamle» muligheter vil gi mindre stimuli, og etter hvert forsvinne.

2.4 De yngste barnas livsmestring

I 2017 kom livsmestring inn i rammeplan under barnehagens verdigrunnlag, og begrepet knyttes videre opp sammen med helse. Størksen (2018, s.36) refererer til et prosjekt fra barne- og likestillingsdepartementet der livsmestring blir beskrevet som å utvikle ferdigheter og kunnskap som barnet bruker for å håndtere medgang, motgang, utfordringer, endringer

og konflikter, samtidig som det skal skape trygghet og tro på evnen til å mestre utfordringene barnet møter i fremtiden. Det handler om å mestre det livet har å by på både på godt og vondt. Å finne løsninger slik at man takler motgang og medgang på en hensiktsmessig måte. Altså at ikke motgangen bryter ned barnet, men at barnet finner måter å takle det på, og videre finner måter for å takle motgang i fremtiden. Man kan se det slik at livsmestring handler om å tilegne seg kunnskap og ferdigheter som kan bidra for å skape et verdifullt og lykkelig liv. Det vil ikke si at man ikke møter motgang og tøffe utfordringer men at man kan tilegne seg ferdigheter for å takle slike situasjoner når de kommer.

Hos de yngste knytter Størksen (2018, s.37) begrepet tett opp mot det med selvregulering. Hun forklarer at utvikling av psykiske lidelser kommer fra svak selvregulering og vansker i sosialt samspill. Selvregulering går ut på å håndtere sine egne følelser. Dette handler om å forstå sine egne og andres følelser og hvordan man skal håndtere de. Størksen (2018, s.37) forteller videre at for de yngste utvikles selvregulering hos barna gjennom omsorgspersonene, noe som etter hvert går over til å utvikle seg til barnets egne selvregulering. De yngste lærer og utvikler håndtering av sine egne følelser sammen med de voksne og dens regulering av barnas følelser. I forhold til livsmestring for de yngste blir da omsorgspersonene de viktigste støttespillerne i den tidlige utviklingen hos barna.

Det å lære seg å skape relasjoner og vennskap med andre er en viktig del av det barna skal lære tidlig i barnehagen. I livet vil man omgås med nye og ulike mennesker hele tiden, og det å kunne å inngå i en relasjon er sentralt hjelpemiddel for å komme seg videre i livet. Størksen (2018, s.134) sier at det å være en del av felleskapet kan være en beskyttelsesfaktor for barns utvikling, og at deltakelse i felleskap og vennskap er sentralt for utviklingen av den sosiale og emosjonelle kompetansen. I barnehagen handler det om å ha et inkluderende miljø der barna føler de hører til et felleskap. Det vil si gjennom å være en del av felleskapet og å ha sosiale samhandlinger i barnehagen fører til at barna tilegner seg kunnskap og ferdigheter i forhold til å skape venner, forebygge ekskludering og håndtere konflikter. Videre fremmer Størksen (2018, s.134) viktigheten av at den voksne er tilstede, observerer og setter i gang tiltak for felleskapet og vennsapsrelasjonene. Den voksne er da ansvarlig for at barna er inkludert og ikke faller utenfor, samtidig som den skal hjelpe barna å lære strategier for å skape vennskap og relasjoner.

I forhold til fysisk helse er barn i dag mindre aktive enn før, og driver i mindre grad på med uteaktiviteter (Størksen, 2018, s.179). Mindre aktive barn skaper dårligere fysisk helse, og kan skape dårligere helsevaner på sikt. Uteaktiviteter og generell aktivitet legger til rette for en rekke utfordringer som barn kan dra nytte av. Det at barn får rikt med utfordringer vil skape muligheter for å lære og møte nye aktiviteter og situasjoner på en god måte (Størksen, 2018, s.179). Ved utfordringer i aktiviteter, som for eksempel å klatre i trær er med på å skape mestringsfølelse, bevegelsesglede å kan fremme barnets evne til å løse problemer og utfordringer det står ovenfor. Altså slik kan man si at aktivitet er helsefremmende både psykisk og fysisk. Barn liker utfordringer og liker å mestre nye ting, som fører til både trivsel og glede. Pedagogens oppgave er å tilrettelegge aktivitetene og utfordringene slik at barnet har mulighet til å mestre (Størksen, 2018, s.179). Det handler om å kjenne barnets forutsetninger i forhold til hva utfordringen er. Det skal ikke være for enkelt for barnet å mestre, men det må være overkommelig slik at det har mulighet for å mestre samtidig som utfordringen gir en smak av motgang.

3. Metode

I Metoddelen skal jeg gjøre rede for, og begrunne hvilken metode som jeg har benyttet i prosjektet. Jeg skal vise til gjennomføringen av datainnsamlingen samtidig som jeg begrunner valget av informanter. Her går jeg også gjennom hvordan jeg har analysert datamaterialet som grunnlag for videre drøfting. Til slutt kommer også etiske valg og metodekritikk som to tema jeg skal ta høyde for.

3.1 Valg av metode

En metode i forhold til et forskningsprosjekt er et hjelpemiddel som skal hjelpe oss til å få ut den informasjonen som jeg er ute etter i undersøkelsen min (Dalland, 2020, s.54). Metoden jeg har brukt sier noe om hvordan jeg har hentet inn datamaterialet, analysert og tolket dette for å hjelpe oss å svare på problemstillingen, og spørsmålene rundt dem. Valget av hvilken metode som blir brukt baseres på hva som er mest hensiktsmessig i forhold til hva problemstillingen spør etter. Her skiller jeg mellom kvantitativ og kvalitativ forskningsmetode. Forenklet kan man si at kvantitativ metode ser at noe skjer, mens kvalitativ ser på hvorfor det skjer (Johannessen et al., 2016, s.93). I mitt prosjekt har jeg tatt i bruk en kvalitativ metode i form av intervju noe jeg skal begrunne nedenfor.

3.2 Kvalitativ Forskningsmetode

Ut ifra problemstillingen min var det naturlig å velge kvalitativ forskningsmetode for å få de funnene jeg er ute etter. Ved å bruke kvalitativ forskningsmetode får jeg innsikt i informantens meninger og opplevelser (Dalland, 2020, s.54). I oppgaven er jeg ute etter å høre om barnehagelærerens erfaringer og praksis i arbeidet i barnehagen med temaet livsmestring i uterommet/naturen med de yngste. I kvalitativ metode er jeg ute etter å forstå eller beskrive hvordan mennesker oppfatter verden og hvilke relasjoner som betyr noe for oss (Johannessen et al., 2016, s.93). Gjennom en slik metode får jeg mer innsikt i hvordan informantene tolker begrepene, og hvordan de anvender dette i arbeidet sitt i barnehagen. Ut ifra dette fant jeg ut det passet best med kvalitativt intervju av barnehagelærere for å besvare problemstillingen på best mulig måte, ettersom jeg er ute etter barnehagelærerens erfaringer og arbeid med temaene.

3.3 Intervju som metode

Som nevnt ovenfor brukte jeg et kvalitativt intervju som metode for å søke etter barnehagelærerens forståelse og erfaring i arbeid med livsmestring hos de yngste i uterommet. Informantens erfaringer og oppfatninger kommer best frem når informanten får være delaktig i å bestemme hva som snakkes om i intervjuet (Johannessen et al., 2016, s.143). For at informantene på best mulig måte skulle få utdype sin forståelse og mening rundt temaene i intervjuguiden, valgte jeg å ha et semistrukturert intervju, der informantene fikk frihet til å utdype sin mening og fortelling rundt andre temaer som informanten også synes var relevant opp i mot de temaene som allerede var fastsatt i intervjuguiden. Semistrukturert intervju har en intervjuguide som er utgangspunktet for intervjuet, men der spørsmålene, temaene og rekkefølgen er mer dynamisk ut ifra hvordan intervjuet utspiller seg (Johannessen et al., 2016, s.146). Noen av spørsmålene i intervjuguiden gikk litt over hverandre noe som gjør at selve intervjuet hopper litt frem og tilbake mellom spørsmålene ut ifra hvordan intervjuet utspiller seg. Samtidig som spørsmålene kan være nokså lik, har de en annen innfallsvinkel som gjør at man får ulike svar. Jeg merket at jeg måtte utdype noen spørsmål for å få svarene jeg var ute etter, og at spørsmålene kunne bli vanskelig å svare nytt på fordi de allerede hadde vært innom temaet. For eksempel gikk ett spørsmål ut på barnehagelærerens perspektiv ute, og ett spørsmål gikk ut på uteområde som arena. Det er to spørsmål som går litt over hverandre men som er sett fra to ulike vinkler, og som ga ulike

svar. Her er det lett at man setter dem i sammenheng og svarer litt på begge samtidig. Slik beveget intervjuet seg litt etter hvordan informanten tolket, utdypet seg og svarte på spørsmålene.

3.4 Valg av informanter

I forhold til problemstillingen, og informasjonen jeg er ute etter var det naturlig å velge et strategisk valg i form av pedagogiske ledere i barnehager som informanter. Et strategisk valg går ut på å velge ut personer som har bestemte kunnskaper eller erfaringer rundt det jeg søker informasjon om (Dalland, 2020, s.79). I problemstillingen spør jeg etter barnehagelærerens arbeid med de yngste, noe som gjør det naturlig å bruke pedagogiske ledere, eller barnehagelærere som informanter. Å intervju barnehagelærere kan bidra til nye perspektiver på problemstillingen, der de ofte bruker fagspråket som meg som intervjuer også bruker noe som fører til mindre misforståelser (Dalland, 2020, s.81). I en samtale med barnehagelærere fikk jeg se deres syn på problemstillingen samtidig som de tok i bruk relevante fagbegreper i forhold til temaene jeg undersøkte. Jeg valgte to informanter der den ene informantene kom fra en bybarnehage og den andre kom fra en barnehage på landet. En av informantene har tidligere vært praksislærer gjennom studiet, og den andre informanten kom gjennom et annet bekjentskap.

3.5 Gjennomføring av datainnsamling

Etter og ha funnet tema, begynte å formulere en problemstilling, startet jeg med å lage en intervjuguide. Spørsmålene i intervjuguiden ble formet av problemstillingen og temaene som lå til grunn rundt den. Intervjuguiden sammen med samtykkeskjema, ble sendt ut til informantene på forhånd av intervjuet. Dette gjorde at informanten fikk en forforståelse i forkant av intervjuet (Dalland, 2020, s.85). Ved at de fikk innsikt i spørsmålene og temaene på forhånd av intervjuet, ga jeg dem innblikk i hva vi skulle snakke om, samtidig som de fikk tid til å forberede seg om det var ønskelig. I tillegg får de den informasjonen de trenger i forhold til deltakelse og hva det innebærer, som retten til å trekke seg, beskyttelse av personvern med tanke på anonymisering og behandling av data. Ved at informantene har mulighet til å forberede seg på spørsmålene, ønsket jeg å legge det til rette for et dypere mer reflektert svar, enn om det er ukjente spørsmål de må ta på sparket. Av erfaring er det lettere å svare, om man er komfortabel med spørsmålene, og har fått tid til å tenke gjennom

dem en stund på forhånd. Jeg tror også det lager en varmere samtale der begge er mer komfortable i selve intervjuet.

I forhold til omgivelser valgte jeg også å ha intervjuet i barnehagene hos informantene. Jeg har tro på at om informantene er i kjente omgivelser der de utøver arbeidet rundt temaene gjør intervjuet mer komfortabelt hos informanten også, som videre fører til en lettere flyt i intervjuet der man er mer komfortabel under samtalen. Her merket jeg også at de refererte til steder i uterommet rundt dem i utdypelsene sine, noe som kanskje ble lettere å forklare når man har arbeidsmiljøet rundt seg.

Under selve intervjuet satte jeg meg datamaskinen fremfor meg, og tok notater av svarene jeg fikk, samtidig som jeg fulgte opp med spørsmål underveis. Jeg startet enkelt med «litt om deg selv» spørsmål der jeg gikk relativt slavisk gjennom utdanning, stilling, erfaringer og interesser. Etter hvert som vi kom inn på ulike temaer fløt spørsmålene mer over hverandre. Jeg måtte ta meg god tid før jeg gikk videre til neste spørsmål, i og med at jeg ville få med meg det informanten sa samtidig som jeg måtte notere ned stikkord og nøkkelord som jeg kunne utdype i etterkant. Her hendte det også at jeg måtte av og til spørre opp igjen hvis informanten hadde veldig mye på hjerte rundt et tema, da det kunne være vanskelig å få med seg alt som ble sagt samtidig som jeg tok notater. Underveis i samtalen ga jeg informanten tid og rom til å utdype seg, og trekke inn nye temaer som han synes var relevant opp imot spørsmålene jeg stilte. Dalland (2020, s.89) snakker om at når man som forsker presenterer et tema og venter et svar, må man la informanten få fullføre og utdype seg uforstyrret før man stiller eventuelle oppfølgingsspørsmål eller nye spørsmål. Ved at informanten får fortelle uforstyrret åpnet jeg også muligheten for selvrefleksjon samtidig som man forteller. Jeg merket at når informantene fikk tid til å tenke samtidig som jeg noterte kunne det plutselig komme noe nytt etter hvert som de fikk tenkt litt mer rundt det de sa. Her kunne det komme opp nye nøkkelbegreper og temaer som informantene også mente inngikk i tematikken rundt spørsmålene, men som de ikke kom på med en gang. Som avrundning av intervjuene spurte jeg om det var noe spesielt de ville ta opp som vi ikke hadde snakket om, eller om det var noe generelt de lurte på i forhold til intervjuet.

3.6 Analyse av data

Etter hvert intervju satt jeg meg ned for å transkribere notatene til hel tekst. Ved å transkribere et intervju prøver jeg å bevare mest mulig av det som opprinnelig ble sagt (Dalland, 2020, s.95). For å miste minst mulig av informasjon som ble sagt, begynte jeg med transkriberingen rett etter hvert intervju. Desto raskere teksten gikk fra notater til hele sitat, desto mindre sjanser var det for å glemme det som ble sagt. Etter begge intervjuene og transkriberingene var gjennomført begynte jeg med en tematisk analyse for å bearbeide teksten, finne relevante temaer og kategorier som la grunnlaget for drøftingen. Når jeg har utført tematisk analyse rettet jeg oppmerksomheten mot relevante temaer knyttet opp mot prosjektet (Thagaard, 2018, s.171). Jeg kategoriserte temaene under tre hovedkategorier som tok utgangspunkt ut ifra hva problemstillingen spør etter. Under hver kategori la jeg til relevante underliggende begreper og sitater som informantene presenterte. Tematisering og kategorisering er utgangspunkt for å forstå fenomener i kontekst (Thagaard, 2018, s.171). Ved å gå gjennom datamaterialet og trekke ut essensen av det informantene sa ble jeg kjent med intervjuene i helhet, og fikk en dypere forståelse av budskapet informantene ville fremme. Jeg brukte tabell for å sammenligne sitater. Sitater og begreper som gikk under samme kategori satte jeg sammen under hverandre til jeg fikk samlet opp nok data fra informantene under samme kategori som bidrar til å svare på problemstillingen. Dette la videre grunnlag for hvordan drøftingen utspilte seg. Der fikk jeg da tre kategorier som ble *voksenrollen, uterommet og livsmestring*. Under for eksempel voksenrollen kom relevante temaer som tilstedeværende voksne, organisering av utetiden og å legge til rette for mestring som begreper som vil være førende for drøftingen rundt voksenrollen.

3.7 Metodekritikk

Innenfor forskning ser man på metodekritikk i forhold til om forskningen gir troverdig kunnskap, som går ut på at kravene til reliabilitet og validitet må være oppfylt (Dalland, 2020, s.43). Validitet omhandler at metoden som er brukt er relevant i forhold til hva som undersøkes, og reliabilitet sier noe om undersøkelsen som blir gjort er pålitelig i forhold til hvordan den gjennomføres og hvorvidt dette er gjort korrekt. I forhold til om undersøkelsen er reliabel ser jeg på ulike feilkilder i datainnsamlingen som kan påvirke påliteligheten i forskningen. I kapitlet om gjennomføringen av datainnsamlingen gjorde jeg rede for hvordan jeg gjennomførte intervjuene. Har jeg benyttet meg av en referent eller lydopptak,

har jeg nok redusert de mulige feilkildene. Ved å notere underveis som man intervjuer, påvirkes kommunikasjonen, og rom for å miste informasjon økes. Slike notater kan bli unøyaktige og gjøre at meningsinnholdet reduseres (Dalland, 2020, s.63). Ved bruk av referent eller lydopptak har jeg fått mer oppmerksomhet rettet mot informantene som minsker muligheten for å miste relevant informasjon eller mening. I forhold til at den ene informanten var kjent fra tidligere, vil jeg på grunn av at dette var et profesjonelt forhold, si at reliabiliteten var ivaretatt. I forhold til validiteten i undersøkelsen, altså om det som undersøkes er relevant og gyldig i forhold til utvalget er jeg ute etter barnehagelærerens forståelse, mening, arbeid og erfaringer rundt temaene, noe kvalitativ metode i form av intervju undersøker. Validitet ser på om det er samsvar mellom problemstillingen og undersøkelsen som blir gjort (Johannessen et al., 2016, s.67). Temaet livsmestring er relativt nytt i rammeplanen for barnehagen (2017). Barnehagelærere eller pedagogiske ledere har også ansvar for det pedagogiske opplegget og at dette er i tråd med rammeplan, så å se på barnehagelærerens arbeid med dette, bidrar til at undersøkelsen blir relevant. Et annet tema innenfor evaluering av metodebruken er om undersøkelsen kan generaliseres, altså om den har overførbarhet og kan ses i sammenheng med alle barnehagelærere (Dalland 2020, s.138). For å øke overførbarheten i undersøkelsen kunne jeg hatt flere informanter for og fått et bredere spekter med data. Samtidig i forhold til oppgavens omfang og mengden data jeg fikk ifra de to informantene som deltok, tok jeg en vurdering på at det var passe mengde for å svare på problemstillingen. Jeg hadde derimot en bybarnehage og en bygdebarnehage i utvalget, noe som gjør at undersøkelsen har større overførbarhet og generalisering enn om jeg for eksempel hadde hatt to bybarnehager.

3.8 Etiske vurderinger

I forhold til de etiske vurderingene som er blitt gjort i prosessen, har informantene gjennomgått samtykkeskjema der det står klart at ved deltakelse har de rett til å trekke seg uansett tid. All informasjon ble også anonymisert for å ivareta konfidensialiteten. Thagaard (2018, s.113) nevner det etiske prinsippet om forskerens respekt for deltakerens privatliv, og at vurderinger må tas om hvor mye personlige spørsmål vi kan stille før man ber om for mye. I intervjuguiden startet jeg med å spørre om de ville fortelle litt om seg selv, og da i form av utdanning, erfaring og interesser. Min vurdering var å la de fortelle det de ville uten å legge så mye føringer og oppfølgingsspørsmål rundt dette. Jeg ville ikke at informantene skulle føle

de var på avhør, men gikk heller mer i dybden i temaene rundt problemstillingen enn personlige opplysningene rundt informanten. Thagaard (2018, s.114) nevner også prinsippet om at deltakelse ikke skal på noen måte bidra til å skade deltakerne. I forhold til behandlingen av datamaterialet har jeg også lagt vekt på hva jeg synliggjør i forhold til informasjonen jeg har fått. Jeg har et fokus på å synliggjøre hvordan barnehagen kan jobbe med livsmestring i uterommet med de minste, og ikke hvordan de ikke jobber med dette. Ved undersøkelsen søker jeg ny informasjon og kunnskap, ikke informasjon om hvordan ting ikke gjøres.

4. Funn og drøfting

I dette kapitlet skal jeg presentere funnene i undersøkelsen fra de tre informantene og drøfte rundt dette. Jeg vil navngi informantene som informant 1 og informant 2 når jeg legger frem de ulike funnene. Ut ifra det jeg har undersøkt har jeg valgt 3 hovedtemaer som jeg snakker ut ifra. Disse temaene er *voksenrollen, uterommet og livsmestring*. I forhold til uterommet har informantene sett uterommet og naturen som ett. Så under drøftingen vil uterommet dekke både informantenes arbeid i naturen, og i barnehagens uterom.

4.1 Voksenrollen

I forhold til voksenrollen nevnte informant 1 at *for å gi barna meningsfulle opplevelser prøver vi å se hva barna er interessert i, å bruke dette*. De yngste barna er nysgjerrige på verden rundt seg, og fanger stadig opp nye interesser fortløpende. Öhman (2012, s.242) understreker viktigheten av å ta tak i det barna interesser seg i akkurat nå, og å bygge videre på den interessen. Dette krever at personalet er våken og følger barna og fanger opp interessene som kommer. Informant 1 understreker også observasjon og tett samarbeid med foreldre som gode metoder for å følge opp og oppdage nye interesser. Dette på grunn av at språket hos de yngste ikke nødvendigvis har utviklet seg slik at de selv kan fortelle om sine interesser. Dette kan også ses i sammenheng med tilstedeværende voksne. Informant 2 forteller at *det er viktig med tilstedeværende voksne slik at vi får fulgt opp barna og deres behov og trygge dem i sin utforskning og utfoldelse*. Informant 2 løfter også konsekvensen av barns behov som ikke blir fulgt opp, og at det kan føre til utagerende atferd, for eksempel mot å slå andre barn. I forhold til barns spenningsbehov, trenger de fleste moderat stimulans, noen trenger lite stimulans og noen trenger stor grad av stimulans (Størksen,

2018, s.186). Jeg tolker dette slik at barn har forskjellige behov ut ifra kropp, sinn og interesser som må tilpasses hver enkelt. Ansatte som er tett på, og kjenner barnas behov, vil kunne komme i forkjøpet og heller avlede med en aktivitet barna liker å gjøre slik at behovene blir oppfylt. Buaas (2016, s.83) nevner at det er viktig å se barna, og om at den voksnes evne til å være til stede i øyeblikket er grunnlaget for å se hva som faktisk foregår i et samspill. I forhold til dette poengterte begge informantene hvordan de organiserer utepraksisen sin i barnehagen for å enklere følge barnas behov.

I begge intervjuene ble det løftet frem at når de organiserer utetiden så bruker avdelingen å dele barnegruppen i to. Begge informantene peker på fordelene som større oversikt, komme nærmere enkeltbarnet og å dekke barnas behov. Thorbergesen (2012, s.90) nevner også det informantene sier om nytten med barnegrupper der hun forteller at man drar nytte av større rom for hvert barn, og at det enkelte barn skal oppleve tilhørighet og bli sett. Dette vil avhenge av størrelsen av barnegruppen, bemanning og areal på hvordan det blir gjennomført. Informant 2 forklarer at de deler seg i to grupper der begge er ute. Da har de ett avgrenset område for de yngste barna med en gruppe, samtidig som den andre gruppen enten er og besøker dyrene, i stallen eller i skogen bak barnehagen. Informant 1 forteller at de deler seg en gruppe inne og en gruppe ute. Informant 1 mener også at ved hel gruppe ute samtidig får man en følelse av at man blir gående som en «saueløkk» uten å faktisk få gjort så mye. Det blir dårligere tilknytning til barna, og fører til at man fokuserer mer på å holde oversikten enn å faktisk være med barna i leken, undringen, og da klare å se enkeltbarnet. I Rammeplan står det at barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset både enkeltbarnet og barnegruppen (Kunnskapsdirektoratet, 2017, s.16). Ved å dele i grupper kan man lettere organisere gruppene og aktivitetene etter utvikling og forutsetninger. Slik at alle barna får tilpasset utfordringer og mestringmuligheter. Askland (2011, s.111) beskriver utfordringen med hel gruppe der han peker på at innholdet må være avgrenset, siden man må ta hensyn til å treffe barnas interesse når de er på svært ulike modningsnivå. Med hel gruppe kan det være vanskeligere å tilpasse det pedagogiske opplegget til hele barnegruppen i og med de store forskjellene på utviklingen hos de yngste de første årene. På en annen side kan en gruppe med utviklingsspenn føre til at de minst utviklede strekker seg etter de mer utviklede barna, og at de mest utviklede barna kan få mestring i å hjelpe de andre barna.

I forhold til mestring hos de yngste og voksenrollen, hadde informantene fokus på mestring etter forutsetninger. Begge var klare på å starte med små skritt og utfordre mer og mer etter hvert. Informant 1 fortalte at i forhold til utfordringer så kom han med et eksempel.

Istedenfor å sitte i sandkassa, tar jeg med barna i skogen opp i barnehagen, der er det ulendt med bakker og kratt der barna får prøvd seg frem. Jeg får protester via at barna strever og klager litt, men for å gi barna trening og utvikling på det feltet, stiller jeg krav tilpasset barnet for å få barnet til å mestre. Her tilpasses utfordringen barnas fysiske forutsetninger.

Han legger vekt på at man må streve litt for å utvikle seg, og at mestring kommer av at man utfordres, og med utfordringer ligger det til grunn for at barna må jobbe litt for å mestre.

Forskeren Richard S. Lazarus (1991) beskriver mestring som individets tolkning av situasjonen og av egne ressurser i møte med nye utfordringer (Størksen, 2018, s.196). Det handler om å få barna til å tro på egne ferdigheter og omgivelsene rundt for å finne måter å mestre på. Informanten finner et overkommelig område for barna der de må finne løsninger på å komme seg frem i terrenget. På den måten utfordrer personalet barna til å bruke egenskaper og tenke hvordan de selv kan løse utfordringen. Informant 2 påpeker også fokuset de har på at barna skal klare selv. For eksempel å klatre i trær eller i klatrestativ.

Informanten legger også til at personalet er der som støtte og motivatorer for barna for å hjelpe dem til å mestre og gi barna tro på at de kan mestre. Forskjellen på informant 2 er at hun løftet mer barnas frie lek og egne initiativ i mestringsprosesser, kontra læringsbaserte aktiviteter. Størksen (2018, s.197) forklarer at for å utvikle et lærende tankesett altså troen på at enn kan mestre, er det viktig at de i rundt barnet oppmuntrer, verdsetter og skryter av barnets innsats og interesser, fremfor resultatet. Hos de yngste er det lett å bli motløs og gi opp, for man er vant til å få hjelp til det meste. Å gi barn tro på at man kan klare ting selv om man ikke får det helt til første gangen er med å gi barnet mestringsfølelse, og motivasjon til å utfordre seg mer. Informant 1 benevner her at han gir ofte barn ekstra støtte de første gangene, men der det gradvis etter hvert som man har prøvd en del ganger gir mindre og mindre støtte for å utfordre barnet til å prøve selv. Ved å gi barnet støtte de første rundene, gir du også barnet en følelse av selve utfordringen, og en følelse på hvordan det kan løses. Dette gir et grunnlag for hvordan barnet kan gjøre det selv også. Rammeplanen sier også at barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser (Kd, 2017, s.11). Dette betyr at de også må bli kjent med det å streve litt, og slite litt for å overkomme det som møter dem. De voksne kan ikke bare gi barna gleden av å

få hjelp, men også følelsen av å jobbe og streve litt for å bli selvstendige i møter med nye utfordringer.

4.2 Uterommet

Uterommet legger til rette for mye aktiviteter, variasjon, lek og læring. Begge informantene kommer fra naturbarnehager og er vant til å oppholde seg i uterommet. Informant 1 beskriver sin opplevelse av naturen. *Jeg føler naturen gir meg mye mer enn å gå i gata. Jeg får en større stimuli, opplevelse og gode erfaringer som jeg har lyst å vise barn, og lære barn å bli glad i.* Hos de yngste handler det mye av i startfasen om å bli vant til å være ute, uansett årstid, og lære seg å kose seg i utetiden. Lundhaug (2013, s.98) forklarer at en barnehagelærer kan som formidle gleden av å være ute, skaper gode forutsetninger for barnas trivsel i utetiden, og legger videre til rette for opplevelser av frihet og mestring. Informanten peker også på viktigheten av godt utstyr og at man behersker de kravene som ligger til grunn for hva man skal gjennomføre aktiviteten er viktig for å klare å opprettholde trivselen når man er ute. Jeg ser det slik at de yngste har noen fysiske utfordringer med kropp og motorikk som kan være i veien når man oppholder seg i uterommet. Jeg tenker det gjelder å gjøre det så komfortabelt og godt for barna slik at de klarer å utfolde seg, være aktive og mestre i utetiden. Informant 2 sier, *For at barna skal trives ute, og for at de skal streve minst mulig er det viktig med tilstedeværende voksne. Slik at vi får fulgt opp barna og deres behov.* Her legger informanten mer vekt på den voksnes tilstedeværelse for barnas trivsel, enn rammene rundt. Ut ifra dette kan jeg se en kombinasjon av både voksnes arbeid, utstyr og fysiske krav som stilles har innvirkning på barnas trivsel. Det ene utelukker ikke det andre, men er faktorer som alle er med på å fremme trivsel for barn. Begge informantene nevnte også et ordtak i forhold til uterommet og arbeid med de yngste var, *«Avslutt mens leken er god»* noe som kan være greit å ha med seg i forhold til at barna skal lære seg å trives i utetiden. Man trenger ikke nødvendigvis å holde på så lenge, men ta barnas utgangspunkt og den voksnes egne skjønn, og prøve å se når trivselen går over til kjedsomhet og streiving, og da heller prøve igjen en senere gang. En annen faktor for trivsel som informantene legger vekt på i uterommet med de yngste er trygghet.

De yngste barnas trygghet er viktig for at de skal trives og utfolde seg i uterommet. Trygge omgivelser og trygg tilknytning er det som går igjen hos informantene som grunnlag for mestring og i møter med utfordringer. *Med 1.åringene starter vi som regel på et lite område*

ute, i og med at en 1.åring trenger trygghet for å utfolde seg. Informant 1 beskriver at de begynner med små områder for å trygge barna før de etter hvert beveger seg mer rundt i uteområdet ut ifra barnas trygghet. Dette kan sammenlignes med hva Neegaard (2013, s.16) sier om barnas trygghet som en avgjørende faktor for at barna skal slippe seg løs, utforske og teste grenser og evner. For at barna skal være trygge i utforskningen av uterommet må barna føle at den voksnes tilstedeværelse og støtte er på plass. Jeg ser det slik at barna må føle at selv om de går på et utrygt område, er tryggheten rundt barnet bra nok til at de kan utvide horisonten. Jeg tenker de også må ha en trygg grunn å gå tilbake til om nødvendig, som kan være en voksen eller et område der barnet er kjent. Informant 2 beriker også at trygghet og tillit er det som preger småbarnsavdelingen i utetiden. Han viser også til at de starter smått og utvikler etter hvert som barna utvikler seg, i barnets eget tempo. Han er ikke så opptatt av å terpe om og om igjen, men heller at barnet skal trives der det er. Informant 2 nevner også at de bruker et avgrenset område tilrettelagt for de yngste, slik får de holdt for seg selv innenfor trygge forutsigbare rammer. Neegaard (2013, s.16) forteller videre om at barnet trenger en trygg base, altså en voksen det kan komme tilbake til for trøst, oppmuntring eller oppmerksomhet etter behov. I forhold til å bruke et avgrenset område er de voksne alltid i nærheten. Barnet slipper å lete etter den trygge basen, eller havner i ulempe av å bli alene og utrygg. Da kan heller de voksne åpne for å forflytte seg etter hvert som barna mestrer uteområde og blir trygge på å forflytte seg.

Uterommet legger til rette for mye muligheter og stor grad av varierte aktiviteter som man kan ta nytte av i arbeid med barna. Informant 2 opplyser om ulike muligheter de har i og rundt barnehagen. Han peker på ulike områder som naturlekeplass i skogen, stall med hester, gårdsbesøk, akebakken, lavvo til måltid, samtidig som de har kaniner og høner i barnehagen. Teorien til Gibson (1997) i Sandseter, Hagen & Moser (2018, s.190) om affordances går ut på de mulighetene landskapet har å tilby individet og dets evne til å se og ta i bruk de mulighetene som er der. Her ser man hvordan informantene både bruker både nærmiljøet og barnehagens uterom, for å skape et mangfold av varierte opplevelser for de yngste barna. *Her er vi så heldige å ha mye muligheter innenfor gjerdet i og med at vi har et veldig stort uteområde med variert innhold, noe som legger til rette for mye muligheter.* Informant 2 beriker hvor heldige de er med barnehagens uterom og de mulighetene som er til grunn her. Han legger til at de bruker skogen som er i barnehagen, og hvordan den legger

til rette for ulike aktiviteter, og motorisk trening i ulendt terreng, kratt og bakker som de ferdes i. Han sier også de har faste tur dager der de beveger seg utenfor gjerdet i barnehagen. Barn oppdager og tar i bruk både mulighetene og utfordringene som uterommet legger til rette for (Sandseter, 2018, s.191). Begge informantene har rikt med muligheter for å ta i bruk forutsetningene som ligger til grunn i området ute i sin barnehage. Det handler om å være kreativ, se hva og hvordan barna tar i bruk områdene og introdusere ulike muligheter som er attraktive for barns utforskning, lek og læring.

Informant 2 forklarer hvordan mulighetene de tar i bruk i uterommet legger til rette for undring, sanseopplevelser og læring. Informant 1 fremmer fordelene i forhold til fysisk helse gjennom motorisk og kroppslig mestring, og utvikling gjennom bevegelse i ulikt terreng. I Rammeplan (2017, s.33) står at barna skal få oppleve og utforske naturen og dens mangfold og at barna skal få oppleve trivsel, glede og mestring ved ulike bevegelseserfaringer året rundt. Informantene har ulike muligheter som legger til rette for ulike fokusområder rundt aktivitetene. Informant 2 viser til gårds og stallbesøk, som består mye av undring utforskning og læring gjennom å hilse på dyr, melke kalver og oppdage nye elementer i nærmiljøet. Informant 1 legger mer vekt på bevegelseslæring gjennom motorisk og fysisk utvikling ved ferdsel i kratt, ulike bakker og skog. Lekeområdet skal inspirere til lek, nysgjerrighet og til å skape egne erfaringer, og det er viktig at arealet har mange forskjellige handlingsmuligheter (Sandseter, s.356). Ulike uteområder legger til rette for ulik læring, lek og undring. Forflytter man seg til et annet uteområde legger det til rette for andre sanseopplevelser og bevegelsesmuligheter man kan ta i bruk. Det er viktig å gi barna et mangfold av ulike opplevelser og erfaringer som legger til rette for utvikling og læring.

4.3 Livsmestring

I forhold til livsmestring er det et stort begrep med flere underliggende temaer som kan tolkes på flere måter. Informantene forklarte begge at det var et relativt nytt begrep for barnehagene som gradvis har fått sin plass i barnehagehverdagen men som de ikke er så kjent med enda, og som heller erstattes med andre ord. Informant 1 forklarer begrepet som at barna får etablert nok basiskompetanse for å beherske de ulike elementene de møter. Samtidig legger han til at trivsel og følelsen av å ha det bra, går inn som viktig for barna i forhold til livsmestring. Informant 2 går inn på trygghet i lek, læring om empati, hvordan man behandler hverandre, og at livsmestring skjer gjennom samspill med andre. Størksen

(2018, s.36) knytter livsmestring tett opp mot helsebegrepet, og peker på at vi skal utvikle ferdigheter og kunnskap som bidrar til å håndtere medgang og motgang, personlige utfordringer, endringer og konflikter, i tillegg til å ha trygghet og tro på egne ferdigheter til å mestre. Jeg tolker dette slik at informant 1 ser mer på enkeltindividets livsmestring hos barna, men der informant 2 ser begrepet som at det dannes felleskap. Altså informant 1 forklarer hva hvert enkelt barn behøver av ferdigheter for å mestre nye og ulike utfordringer samtidig som barnet skal oppleve trivsel og glede. Informant 2 ser mer på hvordan man skal mestre sosial samhandling, håndtere konflikter og egne følelser i samhandling med andre barn.

I forhold til informant 1 legger han mye vekt på mestring i utfordringer. Han kobler dette opp mot uterommet, og hvordan de mestrer varierte og ulike utfordringer med for eksempel snø, glatt terreng, og hvordan han kan jobbe slik at de erfarer og mestrer de ulike utfordringene samtidig som trivselen hos barna er ivaretatt. Kjennetegn ved lykke består av aktivitet, mening og interesse (Størksen, 2018, s.28). Jeg kan se dette opp mot fysiske helse delen av livsmestringsbegrepet, i forhold til mestring i utfordringer og at utfoldelse i aktivitet og interesser bidrar til økt fysisk helse. En av bekymringene for dagens barn er at de er mindre fysisk aktive i dag enn før, samtidig er kostholdet dårligere, noe som kan føre til senere helseplager (Størksen, 2018, s.36). Jeg tolker dette at ved å tidlig gi de yngste barna et mangfold av varierte fysiske opplevelser, utfordringer og erfaringer kan virke som et helsefremmende og forebyggende tiltak der man tidlig skaper gode helsevaner for barna. Informant 1 fremmer også erfaringer fra der han har sett barnehagebarn som kommer fra flate og mindre innholdsrike uteområder, er mindre motoriske og robuste enn barnehagebarn som kommer fra natur og friluftsbarnhager. Hagen (2018, s.366) forklarer også at barns motoriske ferdigheter bedres gjennom lek og ferdsel i naturmiljøer. Dette er jo også med på å støtte under informantens påstand om fordelene med natur og utemiljø i barnehagen, og hvordan dette er helsefremmende for barna. Det er ikke sagt at barnehager uten slike miljøer ikke er helsefremmende, men belyser hvordan et slikt miljø kan virke helsefremmende.

Informant 2 legger vekt på læring gjennom sosial samhandling, og at trygghet og tilknytning preger småbarnsavdelingen. Der nevner han trygghet i lek, læring som turtaking, empati og hvordan vi behandler hverandre. Her inngår også mobbing, inkludering og ekskludering i

tolkningen hans. I forhold til psykiske lidelser hos de yngste knyttes ett av feltene opp imot regulering av følelser og om tilknytning til omsorgspersonene (Størksen, 2018, s.37). Dette tyder at informanten bruker sosial samhandling for å arbeide med temaene som nevnt ovenfor. Samtidig som han peker på at de arbeider med livsmestring ved å lære de yngste normer for hvordan barna skal behandle hverandre. Hun peker også som barnehagen som en forebyggende funksjon i forhold til mobbing, inkludering og ekskludering. Dette er *noe vi også ser tidlig i alder. Barna er kresne i valg av lekekamerater, noe vi prøver å avdekke slik at de heller inkluderer alle.* Størksen (2018, s.71) forklarer at sosial utestengelse fører til lav selvregulering av tanker og følelser, og at de økte sjansen for å bli ekskludert. Min forståelse av informanten er at ved tidlig innsats for å trygge barna, og lære barna om å inkludere alle, og unngå mobbing og utestengelse er med på å øke selvreguleringen hos barna, samtidig som det styrker felleskapet, trygghet og trivsel. For at barnehagen skal være helsefremmende, der livsmestring er sentralt, er det avgjørende at felleskapet er inkluderende, der barna får oppleve vennskap (Størksen, 2018, s.132) Informanten gir inntrykk i at de bruker leken som læringsarena for å jobbe med dette, og at det å beherske det sosiale er med på å styrke livsmestringen hos barna. Dette tyder på at sosiale aktiviteter der barna er inkludert sammen, skapes vennskap og relasjoner som bidrar til å styrke barnas egenverd og livsmestring. jeg ser det slik at følelsen av å kjenne at man har venner og komme til, og å være sammen og leke med er med på å skape trivsel og glede hos barna.

5. Oppsummering

Som avslutning på prosjektet vil jeg oppsummere hva jeg har funnet ut i løpet av bachelorprosessen. Jeg vil oppsummere drøftingen fra funn og teori, og se på hvordan dette har svart på problemstillingen. I oppgaven ble det brukt et kvalitativt forskningsintervju for å få en dypere forståelse av barnehagelærerens syn og tolkning på arbeidet med livsmestring i uterommet hos de yngste barna. Dette kom ut fra egen interesse med arbeid i uterommet, og nysgjerrighet rundt, og å tilegne meg mer kunnskap rundt livsmestringsbegrepet og hvordan det jobbes med.

Ut ifra intervjuene som ble gjennomført har jeg fått inntrykk av at livsmestringsbegrepet, som kom i 2017, kanskje ikke har blitt satt i et stort nok lys i barnehager rundt. Begge informantene ga uttrykk for at begrepet fortsatt er relativt nytt, og at de heller bruker andre

ord istedenfor å bruke selve begrepet. Når det er sagt vil jeg si at begge informantene jobbet med aspektene som går under begrepet om livsmestring. I arbeidet med de yngste barna la begge informantene vekt på trygghet og tilknytning som sentrale deler av sin jobb i utetiden. Det er noe som ble gjort rede for i teoridelen at er en sentral del av arbeidet med livsmestring i tidlig alder. Livsmestringsbegrepet er også et stort begrep som kan tolkes og praktiseres ulikt. Her fikk jeg også høre forskjellige synspunkt fra informantene der den ene la mer vekt på enkeltbarnets egne ferdigheter til å mestre nye utfordringer, og der den andre så på begrepet som sosial læring i felleskap. Det er et stort begrep, der jeg kan se at begge synspunktene går innenfor begrepene. Men at det kan se ut som de bruker litt ulike arbeidsmåter til å fremme dette. I forhold til dette har jeg fått en dypere forståelse over ulike måter å jobbe med livsmestring, både på individnivå og på gruppenivå. Der på gruppenivå eller arbeid i felleskap, ser jeg de sosiale fordelene med relasjonsskapning og selvregulering i sosiale sammenhenger kan føre til at barna tilegner seg sosiale kunnskaper de trenger for å omgås med andre. I forhold til det andre synspunktet, som går på enkeltbarnets ressurser ser jeg hvordan barnehagelæreren kan jobbe for å styrke barns fysiske og psykiske egenskaper i møter med nye utfordringer. Jeg ser på begge synspunktene som helsefremmende på ulike måter, der det jobbes med å takle utfordringer samtidig som man skaper trivsel og glede hos barna i møter med nye erfaringer.

På begge arbeidsmåtene som nevnt ovenfor, legger også informantene vekt på voksenrollen og hvor viktig den voksne er hos de yngste barna. Dette for å skape en trygghet for å teste, prøve og mestre ulike utfordringer og nye aspekter med livet som barna møter i barnehagen. Som tilstedeværende får den voksne til å passe på, og ta vare på det sosiale spillet med barna. Man kan hjelpe barn i å skape relasjoner med andre, vise hvordan man behandler hverandre, og hvordan barna selv skal takle ulike situasjoner og følelser de kommer opp i. Jeg ser også nytten barnet har som både støtte, og motivator for å mestre nye utfordringer, samtidig som man kan tilrettelegge for nye utfordringer som er tilpasset barna. Informantene beriker også fordelene med å bruke mindre grupper i arbeidet sitt i uterommet. De belyser fordeler som å komme nærmere enkeltbarnet, man har mer tid til hvert enkelt barn og man kan lettere tilpasse et tilrettelagt opplegg for den barnegruppa man er sammen med. Informantene forklarte at med stor gruppe blir man gående mer å holde oversikt enn å faktisk få tid til å være med barna.

Når det kom til de yngste i uterommet, forklarte informantene at til å begynne med handler det meste om trivsel, og det å lære seg å like å være ute. Jeg fikk inntrykk av at man må skape trygge rammer med små skritt før man etter hvert utvider horisonten. Jeg har snakket om trygghet for mestring, og trygghet for å teste og prøve nye ting. Dette forstår jeg at kan ta litt tid med de yngste. Da starter man heller på små områder og trygger barna der før man utforsker nye områder i uterommet. De belyser også problemer med de yngste og bekledning og utstyr i tillegg til fysiske begrensninger som kan komme i veien for eksempel på vinteren. For at trivselen skal da opprettholdes er det viktig at barnas utstyr og klær er både gode nokk, og passer barna slik at de kan trives selv om vær og vind kan påvirke bevegelse og mulighet for utfoldelse i uterommet. Her kommer de også med et ordtak som jeg synes passet bra i forhold til arbeidet med de yngste som er «*Avslutt mens leken er god*».

Uterommet legger også til rette for et mangfold av muligheter for opplevelser hos de yngste. Her belyser informantene bruken av ulikt og variert terreng og muligheter i nærmiljøet som gode arbeidsmåter for at barna skal få ulike erfaringer med ulike aspekter i uterommet. De viser til hvor heldige de er med mulighetene som ligger rundt barnehagen, og hvordan dette er med på å gi barna ulike erfaringer og opplevelser på ulikt nivå. Her blir terrengskifte som skog, bakker og kratt nevnt som gode områder der barn får stimulert motorisk utvikling og læring. Allsidig bevegelse i varierte områder ser jeg på som gode helsefremmende arbeidsmåter for at barna kan skape gode helsevaner, og som legger til rette for et rikt med utviklingspotensialet hos barna.

I oppgaven har jeg dratt nytte av å sett ulike måter og jobbe med livsmestring i uterommet på. Jeg har fått en dypere forståelse og nye synspunkt av livsmestringsbegrepet, og fått et større innblikk i hvordan arbeidet i uterommet kan være helsefremmende. Selv om informantene har hatt noen ulike syn og arbeidsmetoder rundt temaene, føler jeg fundamentet går igjen som det samme hos begge. Det å være tilstedeværende sammen med barna, å være en støttespiller, motivator og veileder i ulike sammenhenger, og til slutt det å skape trygghet, trivsel og en trygg base rundt barna i møter med nye utfordringer er noe som går igjen hos begge informantene som sentrale punkter i jobben med de yngste i uterommet, og får å skape livsmestring.

6. Referanseliste

Askland, L. (2011) *Kontakt med barn- innføring i barnehagelærerens arbeid på grunnlag observasjon*. Gyldendal Akademisk.

Buaas, E, H. (2016). *Med himmelen som tak: barns skapende lek utendørs* (3. utg.). Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg). universitetsforlaget: Oslo.

Hagen, S. Løkken, G. & Röthle, M (2018) *Småbarnspedagogikk – fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utg) Cappelen Damm Akademisk.

Johannessen, A., Tufte, P, A. & Christoffersen, L. (2016) *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg) Abstrakt forlag: Oslo.

Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.

Lundhaug, T. & Neegaard, H, R. (2013) *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Sandseter, E, B. Hagen, T, L. Moser, T. (2018) *Kroppslighet i barnehagen – pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3.utg) Gyldendal Akademisk.

Størksen, I. (2018) *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse - En innføring i kvalitative metoder* (5.utg). Fagbokforlaget: Bergen.

Thorbergesen, E. (2012) *Barnehagens uterom*. Pedagogisk forum.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.

7. Vedlegg

7.1 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«[De yngste barnas opplevelser ute som grunnlag for livsmestring]»

Hei. Jeg heter Johan Rosten, og er student ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å se hvordan barnehagelæreren kan jobbe for å gi de yngste barna gode opplevelser ute, som grunnlag for livsmestring. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Bacheloroppgaven går ut på å se hvordan barnehagelæreren kan jobbe for å gi de yngste i barnehagen gode uteopplevelser, og se hvordan gode uteopplvelser bidrar til livsmestring. Livsmestring ble innført i rammeplanen i 2017, og beriker hvordan barnehagen skal jobbe for å gi barn trivsel, livsglede og mestring, og gi barna en verktøykasse for å takle utfordringer, både psykisk og fysisk. Det legger også vekt på at barnehagen skal lære barn og takle motstand, samtidig som den skal ha helsefremmende vaner. I prosjektet vil jeg se på hvordan barnehagelæreren jobber med utepraksisen, med begrepet livsmestring i uteområdet/naturen, og hvordan uteområdet/naturen kan være en arena for livsmestring.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Meg som student og Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar på et intervju. Det vil ta deg ca. 45 minutter og gjennomføre. Intervjuet vil basere seg på en intervjuguide som du vil bli tildelt på forhånd. Intervjuguiden inneholder spørsmål som går ut på din utdanning og erfaring, arbeid i utelivet med de yngste, og til slutt om livsmestringsbegrepet og hvordan det jobbes med ute. Til slutt får du også mulighet til å ta opp noe vi ikke har snakket om hvis det er ønskelig og du mener det er relevant. Svarene vil bli brukt i oppgaven for å svare på problemstillingen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.2022

Med vennlig hilsen
Johan Rosten

Prosjektansvarlig:

Vegard Bones
95743197
Vergarbones@gmail.com

Student:

Johan Rosten
91185518
johanrosten@gmail.com

Trond Løge Hagen
41795522
tlh@dmmh.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om bachelorprosjektet mitt. Jeg samtykker til:

- å delta på et intervju

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide bachelor

Hvordan kan barnehagelæreren jobbe for å gi de yngste barna gode opplevelser i uterommet som grunnlag for livsmestring?

Litt om deg selv

1. Hvilken utdanning har du? Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
2. hvilken stilling har du nå? Hvilke avdelinger har du erfaring med?
3. Hvilke erfaringer og interesser har du som du tar i bruk i arbeidet i uterommet/naturen?

Uterommet

1. Hvordan bruker dere uterommet/naturen med de yngste barna?
2. Hvordan jobber du for å gi de yngste barna meningsfulle opplevelser ute?
 - Variasjon? Muligheter? Planlagt praksis eller bare utetid?
3. Hvordan jobber personalet for å utvikle utepraksisen på småbarnsavdelingen?
4. Hva mener du er viktig i arbeidet med de yngste barna i utetiden? Hvorfor?

Livsmestring

1. Hva legger du i begrepet livsmestring relatert opp mot de yngste barna i barnehagen?
2. Hvordan kan uterommet/naturen være en arena for livsmestring hos de yngste barna?
3. Hvordan jobber dere med livsmestring på avdelingen etter det ble innført i rammeplanen i 2017?
4. Hvordan kan du bidra for livsmestring hos de yngste barna i arbeidet ute?

Avslutning: har du noe mer du har lyst til å tilføye til temaet som ikke er nevnt ovenfor?